

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

****Öğrenme Hedefi:**** Sosyal becerilerin tanımı, değerlendirilmesi, öğretim yöntemleri (Sosyal Öyküler, Video Modelleme vb.) ve genelleme süreçlerini analiz edebilme.

BÖLÜM 1: TEMEL KAVRAMLAR VE DEĞERLENDİRME

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Bireyin sosyal ortamlarda başkalarıyla etkileşimde bulunmasını, kabul görmesini ve olumlu tepkiler almasını sağlayan öğrenilmiş davranışlar bütününe ne ad verilir?

- Sosyal yeterlik
- Sosyal beceri
- Özyönetim becerisi
- Bilişsel süreç modelleme
- Sosyal geçerlik

Cevap: B. Sosyal beceriler, sosyal durumlarda bireyin toplumsal kabulünü artıran öğrenilmiş ve sergilenilebilir davranışlardır.

2. "Sosyal Beceri" ve "Sosyal Yeterlik" kavramları arasındaki ilişki düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisi ****yanlıştır****?

- Sosyal beceri sosyal yeterliğin bir alt boyutudur.
- Sosyal yeterlik, davranışın sosyal çevredeki etkililiğine dair bir yargıdır.
- Sosyal beceriler sadece sözel ifadeleri kapsar.
- Sosyal yeterlik durumsal ve bağlamsaldır.
- Sosyal beceri eğitimi sosyal yeterliği artırmanın amacıdır.

Cevap: C. Sosyal beceriler sadece sözel değil; göz kontağı, jest, mimik ve duruş gibi sözel olmayan davranışları da kapsar.

3. Bir sınıf içindeki sosyal ilişkilerin yapısını, öğrencilerin birbirini seçme veya reddetme derecelerini belirlemek amacıyla kullanılan teknik hangisidir?

- Sosyometri
- Doğrudan Gözlem
- Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)
- Öz-bildirim ölçekleri
- Projektif testler

Cevap: A. Sosyometri, bir grubun sosyal haritasını çıkararak popüler, reddedilen veya yalıtılmış öğrencileri belirlemeye yarar.

4. Sosyal beceri açıklarının sınıflandırılmasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- Beceri var ama sergilenmiyorsa "performans açığı"dır.
- Beceri bireyde hiç yoksa "beceri açığı"dır.
- Yetersiz denetim nedeniyle becerinin yapılmaması "kontrol açığı"dır.
- Hatalı bir alışkanlığın olması "uygun olmayan davranış"dır.
- Hepsi sosyal beceri açıklarının türlerindedir.

Cevap: E. Sosyal becerilerdeki eksiklikler; bilmeme (beceri), bildiği halde yapmama (performans) veya kontrol edememe şeklinde sınıflandırılır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİ (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: SOSYAL ÖYKÜLER VE GÖRSEL DESTEKLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Carol Gray tarafından geliştirilen "Sosyal Öyküler"de yer alan aşağıdaki cümle türlerinden hangisi öyküde ****bulunmaması**** gereken bir türdür?

- a) Betimleyici Cümleler (Descriptive)
- b) Perspektif Cümleleri (Perspective)
- c) Yönlendirici Cümleler (Directive)
- d) Olumlu Cümleler (Affirmative)
- e) Sorgulayıcı/Eleştirel Cümleler (Critical)

Cevap: E. Sosyal öyküler betimleyici, açıklayıcı ve olumludur; öğrenciyi eleştiren veya yargılayan cümleler içermez.

6. Sosyal Öykülerin yazımıyla ilgili verilen ilkelerden hangisi ****yanlıştır****?

- a) Betimleyici cümleler olayları nesnel olarak anlatır.
- b) Perspektif cümleleri başkalarının hislerini açıklar.
- c) Yönlendirici cümleler "Yapabilirim, deneyeceğim" gibi ifadeler içerir.
- d) Betimleyici cümle sayısı yönlendirici cümle sayısından az olmalıdır.
- e) Sosyal öyküler görsel desteklerle **denjin e ;tiri e jili**.

Cevap: D. Sosyal öykü oranına göre, betimleyici cümle sayısı yönlendirici cümle sayısından çok daha fazla (genelde 2-5 kat) olmalıdır.

7. Öğrencinin bir hedef sosyal beceriyi bizzat kendisinin başarıyla sergilediği bir videoyu izlemesi tekniğine ne ad verilir?

- a) Video Modelleme
- b) Öz-Modelleme (Self-Modeling)
- c) Bakış Açısıyla Modelleme
- d) Etkinlik Çizelgeleri
- e) Fırsat Öğretimi (Incidental) Panosu

Cevap: B. Öz-modelleme (Self-modeling), öğrencinin kendi başarılı performansını izleyerek öz-yeterlik algısını ve beceri düzeyini artırmasını sağlar.

8. Sosyal etkileşim anında ne söyleyeceğini bilemeyen bir öğrenciyeye, önceden yazılmış veya seslendirilmiş kalıpların sunulması yöntemi hangisidir?

- a) Akran aracılı öğretim
- b) Replikli Öğretim (Social Scripts)
- c) Bilişsel Süreç Modelleme
- d) Karikatürlerle Konuşma (Comic Strip)
- e) Doğrudan Öğretim

Cevap: B. Replikli öğretim (Social Scripts), öğrenciyeye sosyal başlatma ve sürdürme için kullanabileceği hazır sözel kalıplar sunar.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİ (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: ÖĞRETİM STRATEJİLERİ VE MODEL OLMA

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Sosyal becerilerin "Doğrudan Öğretim" yoluyla sunulmasında izlenen adımlar arasında hangisi yer almaz?

- a) Beceri analizi yapma
- b) Model olma ve açıklama yapma
- c) Rehberli uygulama (rol oynama)
- d) Bağımsız uygulama ve geri bildirim
- e) Sadece ceza odaklı yaklaşım sergileme

Cevap: E. Sosyal beceri öğretimi olumlu davranış desteğine dayanır; ceza yerine doğru davranışın pekiştirilmesi ve model olunması esastır.

10. Bir sosyal problem karşısında öğretmenin "Şu an arkadaşım üzgün, ona 'Neyin var?' diye sormalıyım" diyerek içsel düşüncelerini seslendirmesi hangi yöntemdir?

- a) Bilişsel Süreç Modelleme (Self-Talk)
- b) Hata düzeltme yöntemi
- c) Fiziksel yardım verme
- d) Görsel ipucu sunma
- e) Ayrımlı pekiştirme yapma

Cevap: A. Bilişsel süreç modelleme, karmaşık sosyal kararların ve problem çözme basamaklarının sesli düşünme yoluyla öğretilmesidir.

11. Öğrencinin öğrendiği bir sosyal beceriyi gerçek yaşama benzer bir senaryo içerisinde, güvenli bir ortamda prova etmesine dayanan teknik hangisidir?

- a) Rol Oynama (Role Playing)
- b) Doğrudan Öğretim
- c) Tümevarım Yöntemi
- d) Hata analizi
- e) Anlatım tekniği

Cevap: A. Rol oynama, öğrencinin sosyal beceriyi yapay bir ortamda deneyimleyerek geri bildirim almasına ve pekiştirmesine imkan tanır.

12. Sosyal bir hata yapıldıktan hemen sonra; hatanın ne olduğu, kimleri etkilediği ve bir dahaki sefere ne yapılması gerektiğinin analiz edildiği yöntem ne ad verilir?

- a) Sosyal Hikaye Yazma
- b) Sosyal Otopsi (Social Autopsy)
- c) Geriye Zincirleme
- d) Pekiştirme Tarifeleri
- e) Fırsat Öğretimi

Cevap: B. Sosyal otopsi, özellikle OSB'li bireylerde sosyal hatalardan ders çıkarma ve alternatif davranış geliştirme sürecidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİ (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: AKRAN ARACILI VE VİDEO MODELLEME

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Tipik gelişen akranların, özel gereksinimli öğrencilere sosyal başlatma yapmayı ve tepki vermeyi öğrettiği, doğal ortamı yaklaşım hangisidir?

- a) Akran Aracılı Öğretim (Peer Mediated)
- b) Sınıf öğretmeni rehberliği
- c) Aile eğitimi programı
- d) Uzman klinik desteği
- e) Bireysel çalışma istasyonları

Cevap: A. Akran aracılı öğretim, sosyal kabulü artırmak ve doğal sosyal etkileşimi başlatmak için en etkili yollardan biridir.

14. Sosyal beceri hedefleri için tipik gelişen öğrencilerin, özel eğitim sınıfına veya okuluna gelerek oradaki öğrencilerle etkinlik yapması uygulamasına ne ad verilir?

- a) Tersine Kaynaştırma (Reverse Inclusion)
- b) Tam Zamanlı Kaynaştırma
- c) Destek Eğitim Odası Hizmeti
- d) Hastanede Eğitim Uygulaması
- e) Bireysel Eğitim Seansı (Birebir)

Cevap: A. Tersine kaynaştırma, özel gereksinimli bireyin ortamına tipik gelişenlerin dahil edilerek sosyal etkileşimin artırılmasıdır.

15. Sosyal beceri öğretiminin doğal anlarda, öğrenci bir nesneye veya etkinliğe ilgi duyduğunda başlatıldığı yaklaşım hangisidir?

- a) Fırsat Öğretimi (Incidental Teaching)
- b) Doğrudan Öğretim (Direct)
- c) Açık Anlatım Yöntemi (Explicit)
- d) Basamaklandırılmış Yöntem
- e) Hata Analizi Yöntemi

Cevap: A. Fırsat öğretimi, öğretmenin doğal çevre içerisinde ortaya çıkan ilgi anlarını eğitimsel bir amaca dönüştürmesidir.

16. Öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde birbirlerinin öğrenmesine ve sosyal kabulüne katkı sağladığı yöntem hangisidir?

- a) İşbirliğine Dayalı Öğrenme (Cooperative)
- b) Bireysel Rekabetçi Öğrenme
- c) Yalnızca Bilgisayar Destekli Öğretim
- d) Pasif İzleme Yöntemi (Passive)
- e) Tümdengelim Yöntemi (Deductive)

Cevap: A. İşbirliğine dayalı öğrenme; sorumluluk paylaşımı, yüz yüze etkileşim ve grup ödülü yoluyla sosyal becerileri geliştirir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİ (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: GENELLEME, KALICILIK VE SOSYAL GEÇERLİK

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Bir öğrencinin sınıfta öğrendiği "merhaba deme" becerisini, parkta gördüğü bir arkadaşına da sergilemesi hangi kavramla açıklanır?

- a) Genelleme (Generalization)
- b) Kalıcılık (Maintenance)
- c) Pekiştirme (Reinforcement)
- d) Uyarılma (Adaptation)
- e) Etkinlik Analizi (Task Analysis)

Cevap: A. Genelleme, öğrenilen bir davranışın farklı ortam, kişi ve zamanlarda da başarıyla sergilenmesidir.

18. Bir beceri öğretimi programının hedeflerinin, yöntemlerinin ve sonuçlarının toplum ve aile için kabul edilebilir olup olmaması durumuna ne ad verilir?

- a) Sosyal Geçerlik (Social Validity)
- b) Ekolojik Değerlendirme
- c) Kriter Bağımlı Ölçütlü Test
- d) Formatif Değerlendirme (Süreç)
- e) Norm Bağımlı Değerlendirme

Cevap: A. Sosyal geçerlik, öğretilen becerinin bireyin yaşam kalitesine katkısını ve toplum tarafından kabulünü sorgular.

19. Sosyal becerilerin kalıcılığını sağlamak için öğrencinin kendi davranışlarını gözlemlemesi ve kaydetmesine dayanan strateji hangisidir?

- a) Öz-izleme / Öz-yönetim (Self-Management)
- b) Dışsal kontrol odaklı yaklaşım
- c) Sürekli pekiştirme tarifesi
- d) Ceza odaklı müdahale planı
- e) Sadece uzman denetimi altındaki çalışmalar

Cevap: A. Öz-yönetim stratejileri, bireyin davranışının sorumluluğunu üstlenmesini sağlayarak becerinin sürekliliğini destekler.

20. Sosyal becerilerin doğal hayata genellenmesi için öğretmen aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

- a) Doğal pekiştiriciler kullanma (Örn: Tebessüm)
- b) Yalnızca maddi pekiştiricilere bağımlı kalma (Örn: Çikolata)
- c) Beceriye sadece sınıfta öğretme (Tek ortam)
- d) Sadece öğretmenin model olması (Tek kişi)
- e) Pekiştiricileri asla silikleştirmeme (Sürekli yardım)

Cevap: A. Doğal pekiştiriciler kullanmak, genellenmenin en önemli anahtarlarından biridir; dışsal pekiştiriciler zamanla silikleştirilmelidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİ (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: ÖZEL GRUPLARDA SOSYAL BECERİLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan bireylerin sosyal etkileşimde yaşadığı "başkalarının ne düşündüğünü anlayamama" sınırlılığı hangisidir?

- a) Zihin Kuramı (Theory of Mind) eksikliği
- b) Ortak Dikkat (Joint Attention) sınırlılığı
- c) Pragmatik dil kullanımındaki güçlükler
- d) Sosyal ipuçlarını okumada (yüz ifadesi vb.) zorluklar
- e) Motor becerilerin sosyal beceriden üstün olması

Cevap: A. Zihin kuramı, başkalarının inançlarını, arzularını ve niyetlerini anlama yeteneğidir ve OSB'de genellikle sınırlıdır.

22. Sosyal beceri eğitimi kapsamında "Dürtü Kontrolü" ve "Sıra Bekleme" becerilerinde en çok zorlanması beklenen tanı grubu hangisidir?

- a) Duygusal ve Davranışsal Bozukluklar (DDB)
- b) Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)
- c) Zihin Yetersizliği (ZY)
- d) Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite (D. HE.)
- e) Özel Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG)

Cevap: D. DEHB olan bireyler, dürtüsellikleri nedeniyle sosyal kuralları bileşer dahi uygulama (performans) aşamasında güçlük çekerler.

23. Birden fazla özel gereksinimli öğrencinin bir araya gelerek belirli bir sosyal hedef üzerinde çalıştığı yapılandırılmış ortam hangisidir?

- a) Sosyal Beceri Grupları (Social Skills Groups)
- b) Bireysel psikolojik danışmanlık seansları
- c) Sadece akademik destek çalışmaları
- d) Açık alanda tek başına yapılan etkinlikler (Yalnız çalışma)
- e) Yalnızca uzaktan eğitim modülleri (Asenkron)

Cevap: A. Sosyal beceri grupları, benzer ihtiyaçları olan öğrencilerin güvenli bir ortamda etkileşim pratiği yapmasını sağlar.

24. Dilin sosyal bağlama uygun şekilde, iletişimsel amaçlarla kullanılması becerisine ne ad verilir?

- a) Semantik (Anlambilim)
- b) Pragmatik (Edimbilim)
- c) Morfoloji (Biçimbilim)
- d) Fonoloji (Sesbilim)
- e) Sözdizimi (Sentaks)

Cevap: B. Pragmatik, dilin sosyal kullanımını; sırayla konuşma, konuya sadık kalma ve uygun hitap şekillerini kapsar.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SOSYAL UYUM BECERİLERİ (FİNAL)

BÖLÜM 7: SONUÇ VE ÖZET

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Sosyal beceri öğretiminin temel felsefesi düşünüldüğünde, nihai hedef aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- a) Bireyin yaşam kalitesini artırmak
- b) Bağımsız yaşam becerilerini desteklemek
- c) Toplumsal kabulü ve kaynaştırmayı kolaylaştırmak
- d) Sadece akademik not başarısını en üst düzeye çıkarmak
- e) Pozitif benlik algısı ve özgüven geliştirmek

Cevap: D. Sosyal becerilerin asıl amacı sosyal uyumdur; akademik başarı bir sonuç olabilir ancak birincil hedef değildir.

muratvuranlar.com